

Wpłynęło 23.06.2014
L. dz. 1415/2014

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI
Delegatura w Gdańsku

LGD – 4101-005-01/2014
P/14/022

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

I. Dane identyfikacyjne kontroli

Numer i tytuł kontroli	P/14/022 – System egzaminów zewnętrznych w oświacie"
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Gdańsku
Kontrolerzy	1. Krzysztof Holli, starszy inspektor kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr 90407 z dnia 25 lutego 2014 r. (dowód: akta kontroli str. 1-2) 2. Piotr Lewandowski, doradca techniczny, upoważnienie do kontroli nr 90408 z dnia 26 lutego 2014 r. (dowód: akta kontroli str. 3-4)
Jednostka kontrolowana	Zespół Szkół Ogólnokształcących nr 7, ul. Chałubińskiego 13, 80-807 Gdańsk (dalej: „ZSO”) ¹
Kierownik jednostki kontrolowanej	Marcin Hintz, Dyrektor ZSO ² (dalej: „Dyrektor”) (dowód: akta kontroli str. 5-23)

II. Ocena kontrolowanej działalności

Ocena ogólna

Dyrektor zapewnił kadrze dydaktycznej ZSO możliwość doskonalenia zawodowego, wspierał również rozwój uczniów poprzez m.in.: dodatkowe zajęcia z przedmiotów egzaminacyjnych, pomoc psychologiczno-pedagogiczną, poszerzając ofertę edukacyjną w ramach zajęć szkolnych i pozaszkolnych.

W kontrolowanym okresie³ efektywność nauczania w ZSO, mierzona wskaźnikami EWD⁴, obniżyła się plasując – VII Liceum Ogólnokształcące (dalej: „Liceum”) jako „szkołę wymagającą pomocy”, natomiast Gimnazjum Nr 3 (dalej: „Gimnazjum”) jako „szkołę niewykorzystanych szans”.

W analizach wyników egzaminów zewnętrznych w ZSO wykorzystywano miary statystyczne, wskaźniki EWD, jak również uwzględniano uwarunkowania (kontekst) wyników, w szczególności pedagogiczne, zależne od szkoły. W analizach zawarto osiągnięcia edukacyjne uczniów oraz dokonano interpretacji jakościowej wyników kolejnych roczników absolwentów. Pomimo podejmowania ww. działań, poziom edukacji uczniów ZSO (mierzony wynikami egzaminów zewnętrznych) w badanym okresie nie uległ znaczącemu wzrostowi.

Realizacja zadań ujętych w planie dydaktycznym ZSO na rok szkolny 2012/2013, wynikających z wniosków sformułowanych po ewaluacji zewnętrznej, wdrażanych do realizacji przez zespoły przedmiotowe, nie przyniosła spodziewanego rezultatu, gdyż efektywność nauczania, mierzona wynikami egzaminów zewnętrznych, w latach objętych kontrolą, ulegała obniżeniu.

W ZSO prowadzono działania edukacyjne zgodne z rozporządzeniem z dnia 23 grudnia 2008 r. w sprawie podstawy programowej wychowania przedszkolnego oraz kształcenia

¹ Zespół Szkół Ogólnokształcących Nr 7 w Gdańsku został powołany z dniem 1 września 2010 r. na podstawie uchwały XLVII/1319/10 Rady Miasta Gdańska z dnia 25 marca 2010 roku w sprawie połączenia Gimnazjum Nr 3 w Gdańsku i VII Liceum Ogólnokształcącego w Gdańsku, funkcjonujących przy ul. Chałubińskiego 13 w Zespół Szkół Ogólnokształcących Nr 7.

² Prezydent Miasta Gdańska Zarządzeniem Nr 1077/10 z dnia 27 lipca 2010 r. powierzył panu Marcinowi Hintz stanowisko Dyrektora ZSO Nr 7 w okresie od 1 września 2010 r. do 31 sierpnia 2015 r.

³ Okres objęty kontrolą obejmował lata szkolne 2010/2011 do 2013/2014 (do dnia zakończenia kontroli, tj. 23 maja 2014 r.)

⁴ Edukacyjna Wartość Dodana

ogólnego w poszczególnych typach szkół⁵, a od dnia 1 września 2012 r. – rozporządzeniem z dnia 27 sierpnia 2012 r. w sprawie podstawy programowej wychowania przedszkolnego oraz kształcenia ogólnego w poszczególnych typach szkół⁶. Ponadto wymagania edukacyjne zgodne z ww. przepisami zawarto w szkolnym zestawie programów nauczania na dany rok szkolny, zawierającym dane identyfikacyjne programów nauczania.

W statucie Liceum⁷ niezgodnie z § 5 ust. 2 rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 30 kwietnia 2007 r. w sprawie warunków i sposobu oceniania, klasyfikowania i promowania uczniów i słuchaczy oraz przeprowadzania sprawdzianów i egzaminów w szkołach publicznych⁸ (dalej: „rozporządzenie z dnia 30 kwietnia 2007 r.”) nie określono, w jaki sposób nauczyciel uzasadnia ustaloną przez siebie ocenę.

Z przedłożonej w trakcie kontroli dokumentacji wynika, że dla Gimnazjum nie opracowano Przedmiotowego Systemu Oceniania (dalej: „PSO”) na rok szkolny 2010/2011 (PSO dla Gimnazjum sformułowane na lata 2011/2012, 2012/2013, 2013/2014),

Ponadto w PSO dla Gimnazjum na rok szkolny 2011/2012 przywołano nieaktualne programy nauczania: zajęć edukacyjnych z matematyki (DKW-4014-139/99) i zajęć edukacyjnych z fizyki (DKW-40-14-99/1/99) (programy nauczania podano prawidłowo w szkolnym zestawie programów nauczania).

III. Opis ustalonego stanu faktycznego

Opis stanu
faktycznego

1. Sposób i zakres wykorzystania egzaminów zewnętrznych do podnoszenia jakości nauczania.

1.1. Zgodnie z postanowieniami § 1 Statutu ZSO, w jego skład wchodzi: Gimnazjum i Liceum⁹.

(dowód: akta kontroli str. 10-11,24-34)

Gimnazjum¹⁰ w latach szkolnych 2010/2011 - 2012/2013 ukończyło odpowiednio: 309, 281 i 260 uczniów, a Liceum¹¹ w latach szkolnych 2010/2011 - 2013/2014 odpowiednio: 108, 76, 79 i 75 uczniów.

(dowód: akta kontroli str. 35-40)

Łączna liczba nauczycieli dyplomowanych i mianowanych¹² w roku szkolnym 2013/2014 w ZSO wynosiła odpowiednio: 53 i 35 nauczycieli.

(dowód: akta kontroli str. 37-39)

1.2. W kontrolowanym okresie Okręgowa Komisja Egzaminacyjna w Gdańsku (dalej: „OKE”) zgodnie z art. 9c ust. 2 pkt 4 lit. a ustawy o systemie oświaty¹³ przekazywała Dyrektorowi zbiory danych o egzaminach oraz sprawozdania z przeprowadzonych egzaminów zewnętrznych, zawierające:

- dla Gimnazjum: zestawienia wyników egzaminu gimnazjalnego (plik zawierał: tabelaryczne zestawienie wyników egzaminów z podziałem na oddziały, średnią oddziału, średnią szkoły oraz średnią gminy, które podano z podziałem na rodzaje arkuszy), wyniki uczniów - zadania (plik zawierał: imiona i nazwisko ucznia, nazwę oddziału, kod ucznia, symbol arkusza, punktację za poszczególne zadania), wyniki uczniów za arkusz (plik zawierał: imiona, nazwisko, nazwę oddziału, kod ucznia, kod arkusza, wynik z poszczególnych egzaminów), EWD (w tym: kod ucznia, plec,

⁵ Dz.U.2009.4.17

⁶ Dz.U.2012.977

⁷ Statut Liceum z dnia 29 sierpnia 2002 ze zmianami (ostatnia zmiana z dnia 16 marca 2011 r.)

⁸ Dz. U. Nr 83, poz. 562 ze zm.

⁹ Szkoły te do dnia 31 sierpnia 2010 r. funkcjonowały jako odrębne podmioty.

¹⁰ Gimnazjum w roku szkolnym 2009/2010 ukończyło 306 uczniów.

¹¹ Liceum w roku szkolnym 2009/2010 ukończyło 80 uczniów.

¹² Liczba nauczycieli dyplomowanych i mianowanych w Gimnazjum w roku szkolnym 2009/2010 wynosiła odpowiednio: 33 i 24 a w Liceum w ww. okresie odpowiednio: 16 i 7.

¹³ Ustawa z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty (Dz. U. z 2004 r. Nr 256, poz. 2572 ze zm.).

informację, czy uczeń korzystał z dostosowań na egzaminie gimnazjalnym lub w czasie sprawdzianu, wyniki egzaminu gimnazjalnego w części humanistycznej oraz matematyczno-przyrodniczej, wyniki sprawdzianu, rok, w którym uczeń przystąpił do egzaminu).

- dla Liceum: wyniki poszczególnych uczniów za arkusz, (w tym: nazwę oddziału, PESEL ucznia, nazwisko i imiona, wyniki egzaminów zdawanych przedmiotów), zestawienie wyników uczniów z poszczególnych zadań, (w tym: PESEL ucznia, nazwisko i imiona, kod arkusza egzaminacyjnego, nazwę oddziału, punktację za poszczególne zadania), EWD (w tym: nazwę oddziału, kod ucznia, płeć, informację, czy uczeń korzystał z dostosowań na egzaminie maturalnym i egzaminie gimnazjalnym, wyniki egzaminu gimnazjalnego z części matematyczno-przyrodniczej, wyniki egzaminu maturalnego z matematyki - poziom podstawowy, rok, w którym uczeń przystąpił do egzaminu gimnazjalnego).

Dyrektor ZSO wyjaśnił, że opracowania te były przydatne do analizy wyników egzaminów zewnętrznych, m.in.: podsumowanie egzaminu gimnazjalnego przeprowadzonego w: 2011, 2012 i 2013 r. w województwie pomorskim, analiza wyników egzaminu maturalnego w latach: 2010-2012, 2011-2013 - województwo pomorskie, ewaluacja egzaminu maturalnego w roku szkolnym 2011/2012.

(dowód: akta kontroli str. 41-47)

1.3. W Gimnazjum w latach 2010 i 2011 wyniki egzaminu z części humanistycznej obniżyły się z 6. do 5. staninu¹⁴ i były takie same jak w gminie, a wyższe od wyników krajowych w 2010 r. o jeden stanin. W latach 2012 i 2013 wyniki egzaminu plasowały się z: j. polskiego w 5. i 6. staninie, - a historii i wiedzy o społeczeństwie (dalej: „wos”) w 6. staninie. Dla historii i wos-u w 2012 r. oraz j. polskiego w 2013 r. wyniki były wyższe od wyników krajowych o jeden stanin.

W części matematyczno-przyrodniczej wyniki obniżyły się z 6. do 5. staninu i były o jeden stanin niższe niż w gminie, zaś o jeden stanin wyższe w 2010 r. (w 2011 r. stanin na poziomie szkoły) niż w kraju. W latach 2012 i 2013 wyniki z egzaminu plasowały się z: matematyki w 6. staninie, - a przedmiotów przyrodniczych w 5. staninie. Wyniki z matematyki były jednakowe z gminnymi, zaś wyższe o jeden stanin od wyników krajowych w 2012 i 2013 r. Wyniki z przedmiotów przyrodniczych w ww. okresie były takie same jak w gminie i niższe o jeden stanin od wyników krajowych.

Wyniki z j. angielskiego (poziom podstawowy) wzrosły w kontrolowanym okresie z 6. do 7. staninu (odpowiednio 6, 6, 7 i 7 stanin), dorównując wynikom w gminie i były wyższe o jeden stanin, niż wyniki w kraju.

Wskaźnik EWD dla Gimnazjum, pozwalający oszacować wkład szkoły w końcowe wyniki nauczania, obniżał się w kolejnych okresach¹⁵. W części humanistycznej nastąpił regres efektywności nauczania z poziomu -0,7 punktu dla lat 2006-2008 do -2,1 punktu dla okresu 2011-2013¹⁶, przy średnim wyniku punktowym z egzaminu gimnazjalnego (uzyskiwanym przez uczniów) dla ww. okresów odpowiednio: 101,7; 102,9; 101,3; 101,0; 100,8; 100,5 punktów¹⁷, natomiast w części matematyczno-przyrodniczej w powyższych latach efektywność obniżyła się z -1,2 punktu do -2,2 punktu¹⁸, przy średnim wyniku punktowym z egzaminu gimnazjalnego dla ww. okresów odpowiednio: 101,2; 101,1; 100,5; 100,6;

¹⁴ Stanin- jest jednostką miary znormalizowanej o średniej arytmetycznej równej 5 i odchyleniu standardowym równym w przybliżeniu 2. Skala staninowa składa się z 9 jednostek. Jest wykorzystywana w pedagogice do porównywania i komentowania wyników uzyskanych przez uczniów podczas egzaminów. Umożliwia ona porównywanie wyników w różnych kategoriach danego testu oraz pomiędzy klasami w danej kategorii (lub podkategoriiach) a także porównywanie wyników w różnych latach pomimo tego, że średnia trudność egzaminu w kolejnych latach może być różna.

¹⁵ Łącznie sześć okresów trzyletnich: 2006-2008, 2007-2009, 2008-2010, 2009-2011, 2010-2012, 2011-2013.

¹⁶ Przedziały ufności dla okresów od 2006-2008 do 2011-2013 (0,1;-1,5), (1,2;-0,3), (0,2;-1,5), (-0,7;-2,3), (-1,3;-2,9), (-1,3;-2,9).

¹⁷ Przedziały ufności dla okresów od 2006-2008 do 2011-2013 w skali punktowej: (100,6;102,8),(101,7;104,1),(100,1;102,4),(99,9;102,2),(99,6;101,9),(99,4;101,7).

¹⁸ Przedziały ufności dla okresów od 2006-2008 do 2011-2013 (-0,4;-1,9), (-0,4;-2,0), (-0,7;-2,3), (-1,3;-2,7), (-1,2;-2,7), (-1,5;-3,0).

100,9; 100,6¹⁹. Zgodnie z metodologią EWD, Gimnazjum mieści się, począwszy od lat 2006-2008, wśród „szkół niewykorzystanych szans”.

(dowód: akta kontroli str. 41-42,49-65,66-89,111-263, 533-534)

1.4. Wyniki w Liceum, egzaminu maturalnego na poziomie podstawowym, w latach 2010-2013 z poszczególnych przedmiotów plasowały się następująco:

- j. polskiego w: 5., 6., 5., 5. staninie, zaś w województwie pomorskim (dalej: „województwo”) i kraju w ww. okresie utrzymywał się w 6. staninie;
- matematyki w: 5. staninie, zaś w województwie i kraju w liceach odnotowano 5. stanin w 2010 r. i 6. w latach 2011-2013;
- j. angielskiego odpowiednio w: 5., 6., 5., 5. staninie, zaś średni wynik w województwie w 2010 r. w liceach był o jeden stanin wyższy (6.), a w 2011 r. o jeden stanin niższy (5.), natomiast średni wynik w kraju w 2011 r. w liceach ogólnokształcących był o jeden stanin niższy (5.) niż w ZSO.

Przystępowalność do egzaminu maturalnego w Liceum w latach 2010-2013 wynosiła odpowiednio: 80 (96,4%), 101 (92,7%), 74 (98,7%), 78 (96,3%) uczniów. Świadectwo dojrzałości uzyskało odpowiednio: 78 (97,5%), 98 (97,0%), 71 (96,0%), 75 (96,2%) uczniów, którzy przystąpili do egzaminu. Zdawalność egzaminu maturalnego w Liceum była wyższa od uzyskanej w województwie pomorskim i kraju, tj. odpowiednio: o 7,5, 13,0, 7,0 i 7,2 punktu procentowego wyższa, niż w województwie oraz o 6,5, 11,0, 7,0 i 6,2 punktu procentowego wyższa, niż w kraju.

W Liceum, spośród uczniów ostatnich klas w latach 2010-2013 (odpowiednio: 80, 108, 76, 79), do matury na poziomie podstawowym przystępowało: z j. polskiego odpowiednio: 100, 94, 97 i 99%, matematyki odpowiednio: 100, 94, 97 i 99%, j. angielskiego odpowiednio: 98, 92, 96 i 99%, biologii odpowiednio: 13, 6, 3 i 14%, chemii odpowiednio: 5, 3, 3 i 3%, fizyki odpowiednio: 3, 6, 4 i 1%, geografii odpowiednio: 14, 14, 17 i 11%, historii odpowiednio: 11, 7, 7 i 10%.

Najczęściej wybieranym przedmiotem dodatkowym na poziomie podstawowym była geografia (uzyskane wyniki Liceum mieściły się odpowiednio w: 6., 5., 6. i 5. staninie, zaś wyniki w województwie dla liceów, odpowiednio w: 5., 5., 6. i 6. staninie).

Wyniki Liceum w części humanistycznej wzrosły z poziomu -0,25²⁰ punktu w latach 2010-2012, (przy średnim wyniku punktowym z egzaminu maturalnego 95,6 punktów²¹) do 0,00²² punktu w okresie 2011-2013, - (przy średnim wyniku punktowym z egzaminu maturalnego 95,7 punktów²³). Zgodnie z metodologią EWD w części humanistycznej Liceum zmieniło swoją pozycję ze „szkoły wymagającej pomocy” do szkoły o wyniku neutralnym.

Wyniki Liceum w części matematyczno-przyrodniczej w latach 2010-2013 efektywność obniżyła się z -2²⁴ punktu, - (przy średnim wyniku punktowym z egzaminu maturalnego 92,9 punktów²⁵) do -2,25²⁶ punktu, - (przy średnim wyniku punktowym z egzaminu maturalnego 92,0 punktów²⁷), co zgodnie z metodologią EWD plasuje Liceum, w kontrolowanym okresie, jako „szkołę wymagającą pomocy”.

¹⁹ Przedziały ufności dla okresów od 2006-2008 do 2011-2013 w skali punktowej: (100,0;102,3), (100,0;102,3); (99,3;101,7), (99,5;101,8); (99,8;102,1); (99,4;101,8).

²⁰ Przedział ufności określony na podstawie wskaźników EWD dla egzaminu maturalnego (-2,5;2).

²¹ Przedziały ufności dla lat 2010-2012 w skali punktowej: (93,6;97,6).

²² Przedział ufności określony na podstawie wskaźników EWD dla egzaminu maturalnego (-2;2).

²³ Przedziały ufności dla lat 2011-2013 w skali punktowej: (93,6;97,8).

²⁴ Przedział ufności określony na podstawie wskaźników EWD dla egzaminu maturalnego (-3;1).

²⁵ Przedziały ufności dla lat 2010-2012 w skali punktowej: (91,1;94,7).

²⁶ Przedział ufności określony na podstawie wskaźników EWD dla egzaminu maturalnego (-4;0,5).

²⁷ Przedziały ufności dla lat 2011-2013 w skali punktowej: (90,2;93,8).

Roczne wskaźniki EWD w Liceum z matematyki (poziom podstawowy) za lata 2011-2013 wyniosły: 1,1; -1,5; 0,5²⁸ punktu, przy średnim wyniku punktowym z egzaminu maturalnego w latach 2010-2012 i 2011-2013 odpowiednio: 93,4 i 92,5 punktów²⁹, co plasuje Liceum w obszarze „szkoły wymagającej pomocy”.

(dowód: akta kontroli str. 90-105,268-326,533-539)

W latach 2010-2013 w Liceum, na odpowiednio: 80, 101, 74, 78 zdających, obowiązkowe przedmioty maturalne na poziomie podstawowym (j. polski, matematyka, j. angielski) w przedziale od 30 do 49 punktów możliwych do zdobycia wynik ten uzyskało z: j. polskiego odpowiednio: 15,0; 20,8; 31,1 i 28% uczniów; z matematyki: 30, 40,6, 27,0 i 35,9% uczniów; z j. angielskiego: 14,1; 3,0; 9,6 i 10,3% uczniów.

W latach 2010-2013 w Liceum egzamin maturalny, na poziomie podstawowym, z przedmiotów dodatkowych zdawało odpowiednio: z biologii: 10, 6, 2, 11 uczniów, z chemii: 4, 3, 2, 2 uczniów, z fizyki: 2, 7, 3, 1 uczniów, z geografii: 11,15, 13, 9 uczniów, z historii: 9, 8, 5, 8 uczniów. W przedziale od 30 do 49 punktów możliwych do zdobycia wynik ten uzyskało z: biologii odpowiednio: 8 (80,0%), 6 (66,7%), 1 (50,0%), 9 (81,8%) uczniów, chemii odpowiednio: 1 (25%), 2 (66,7%), 1 (50,0%), 1 (50%) uczniów, fizyki odpowiednio: 0 (0,0%), 2 (28,6%), 0 (0,0%), 1 (100,0%) uczniów, geografii odpowiednio: 2 (16,7%), 5 (33,3%), 5 (38,5%), 4 (44,4%) uczniów, historii odpowiednio: 2 (22,2%), 5 (62,5%), 2 (40%), 3 (37,5%).

W ZSO zestawiano ze sobą wyniki egzaminów gimnazjalnych oraz maturalnych z poszczególnych przedmiotów na poziomie podstawowym i rozszerzonym, analizując je w skali punktowej i staninowej.

(dowód: akta kontroli str. 176-263, 268-326,535-538)

1.5. Wyniki egzaminów zewnętrznych z lat 2010-2013, będące przedmiotem analiz zespołów nauczycielskich,³⁰ zaprezentowano na 9 posiedzeniach Rady Pedagogicznej. Rada Pedagogiczna przyjęła do realizacji wnioski sformułowane przez zespoły nauczycielskie.

Wnioski ujmowano w planach dydaktycznych oraz planach zespołów przedmiotowych, a w sprawozdaniach z wykonania tych planów zawierano informację o ich realizacji.

Wyników egzaminów zewnętrznych nie umieszczano na stronie internetowej ZSO i w Biuletynie Informacji Publicznej (dalej: „BIP”).

Jak wyjaśnił Dyrektor ZSO, o wynikach egzaminów zewnętrznych informowano rodziców uczniów poprzez: spotkania ogólne z dyrekcją ZSO i spotkania klasowe z wychowawcami w październiku każdego roku szkolnego, tablice ogłoszeń szkolnych, udział w Dniach Otwartych i Gieldzie Szkół.

(dowód: akta kontroli str. 47-48, 366-450,535-538,3001)

1.6. Analiza wyników egzaminów w Gimnazjum - część humanistyczna oraz matematyczno-przyrodnicza i lingwistyczna.

W analizie wyników egzaminów w części humanistycznej i matematyczno-przyrodniczej stosowano podstawowe miary statystyczne: graficzny rozkład wyników z uwzględnieniem miar położenia (modalnej i mediany) oraz miar rozproszenia (rozstępu i odchylenia standardowego), łatwości testu, graficznego opracowania wskaźników wykonalności/latwości poszczególnych zadań i testu dla Gimnazjum i oddziałów. W przypadku części lingwistycznej nie odniesiono się w latach 2010-2013 do tych miar. W analizach odnoszono się do umiejętności określonych w kartotekach testów i do standardów wymagań edukacyjnych, za wyjątkiem lat 2012 i 2013 w części humanistycznej, oraz 2010 r. w części matematyczno-przyrodniczej, jak również lat 2010-2013 w części lingwistycznej.

²⁸ Przedział ufności określony na podstawie wskaźników EWD dla egzaminu maturalnego z matematyki z lat 2011-2013 wyniosły odpowiednio: (-0,8;3,0), (0,0; -3,0), (-2,8;1,8).

²⁹ Przedziały ufności dla lat 2010-2012 i 2011-2013 w skali punktowej odpowiednio: (91,6;95,2), (90,6;94,3).

³⁰ Zespoły nauczycielskie właściwe w zakresie części humanistycznej, matematyczno-przyrodniczej i lingwistycznej.

Wyniki Gimnazjum z poszczególnych części egzaminu i przedmiotów egzaminacyjnych (od 2012 r.) porównywano z wynikami szkół tego typu w województwie i kraju w skali staninowej – za wyjątkiem części humanistycznej w 2010 r.

Porównywano średni wynik Gimnazjum z poszczególnych części egzaminu i przedmiotów egzaminacyjnych w formie graficznej z wynikami szkół tego samego typu w województwie, za wyjątkiem 2011 r. dla części humanistycznej.

Porównywano łatwość całego testu dla Gimnazjum i oddziałów w formie graficznej w odniesieniu do kraju, z wyjątkiem części matematyczno-przyrodniczej w 2010 r., części humanistycznej w 2012 r. – oraz części lingwistycznej w latach 2010-2013.

W ww. analizach nie dokonano interpretacji osiągnięć – na poziomie Gimnazjum, oddziałów i innych niż oddział grup uczniowskich (np.: uczniów uzdolnionych i z trudnościami w nauce), wynikających z zastosowanych miar statystycznych.

W 2013 r. zespoły przedmiotowe przeprowadziły analizę kontekstową wyników egzaminu gimnazjalnego rocznika 2012, w której wskazano czynniki³¹ mogące przełożyć się na wynik egzaminu w 2013 r.

Ponadto w Gimnazjum przeprowadzono analizę wyników testów humanistycznych, matematyczno-przyrodniczych i lingwistycznych egzaminu gimnazjalnego za lata 2009-2011 z wykorzystaniem trzyletnich wskaźników EWD. Wskazano wnioski, z których wynikało m.in., że: Gimnazjum znajduje się w obszarze szkół niewykorzystanych szans, w części humanistycznej szkoła zmieniła pozycję ze szkoły sukcesu³² na szkołę niewykorzystanych szans³³, w 2011 r. dodatkowo EWD uzyskiwała jedna klasa w części matematyczno-przyrodniczej i humanistycznej, uczniowie i klasy (oddziały) o dużym potencjale nie wypracowali w 2011 r. dodatniego wyniku EWD.

Na podstawie analiz statystycznych egzaminu gimnazjalnego za lata 2010-2013 sformułowano wnioski dotyczące działań doskonalących pod kątem uzyskiwania lepszych wyników z egzaminów³⁴, które ujęto m.in. w Planach dydaktycznych na kolejne lata.

(dowód: akta kontroli str. 157-263,979-987,1012-1021,1052-1061,1098-1108)

Na posiedzeniu Rady Pedagogicznej w lutym 2014 r. zaprezentowano trzyletni wskaźnik EWD Gimnazjum za lata 2011-2013, obrazujący położenie elips odpowiednich typów szkół gminy Gdańsk, wskazując m.in., że:

- ponad połowa uczniów rozpoczynających naukę w Gimnazjum w roku 2010 miała „średni potencjał edukacyjny” po sprawdzianie SP³⁵;
- najniższą wartość wskaźnika EWD uzyskano z egzaminu gimnazjalnego (z zakresu przedmiotów przyrodniczych³⁶, a najwyższą z egzaminu z j. polskiego³⁷;
- dla poszczególnych części egzaminu Gimnazjum osiągnęło ujemne wskaźniki EWD, zaobserwowano jednak przyrost ich wartości bezwzględnych w porównaniu z rokiem 2012, co wywnioskowano „z przyrostu ich wartości bezwzględnych w porównaniu z rokiem 2012”;
- w dwóch oddziałach nie było uczniów z wysokim potencjałem edukacyjnym, a w czterech uczniów z niskim potencjałem edukacyjnym.

W roku szkolnym 2013/2014 zespoły przedmiotowe wykorzystały wyniki EWD w celu podnoszenia jakości kształcenia. Sformułowano wnioski odnoszące się do: kształtowania

³¹ Czynniki te, to m.in.: systematyczna realizacja treści podstawy programowej i jej monitorowanie, wybór metod pracy odpowiednich do danego zespołu klasowego, wielokrotne utrwalanie i sprawdzanie wiedzy i umiejętności uczniów określonych w obszarach podstawy programowej, analiza bieżących wyników nauczania, dodatkowe zajęcia przygotowujące do egzaminu.

³² EWD 2009 r. (+0,36).

³³ EWD 2011 r. (-2,1).

³⁴ W analizach statystycznych wyników egzaminu gimnazjalnego określono m.in.: systematyczne i konsekwentne wprowadzanie zmian w pracy dydaktycznej w celu poprawy wyników nauczania, doskonalenia metod nauczania oraz śledzenie i analizowanie skuteczności podejmowanych działań (wyciąganie wniosków i ewaluacja działań), motywowanie, indywidualizowanie nauczania.

³⁵ Sprawdzian SP-jest to pisemny sprawdzian dla uczniów klas VI szkół podstawowych. Uczestnictwo w sprawdzianie jest jednym z warunków ukończenia szkoły podstawowej.

³⁶ Przedmioty przyrodnicze -3,0.

³⁷ J. polski -1,2.

nawyku czytania, monitorowania frekwencji i informowania rodziców o nieobecności uczniów. Ich realizację potwierdzono w sprawozdaniach z realizacji Planu dydaktycznego.

(dowód: akta kontroli str. 110-144,988-993,1040-1051,1085-1097,3677-3982)

1.7. Analiza wyników egzaminów w Liceum - przedmioty egzaminacyjne.

W analizie wyników poszczególnych egzaminów stosowano miary statystyczne takie jak: graficzny rozkład wyników z uwzględnieniem miar położenia (modalnej i mediany) oraz miar rozproszenia (rozstępu i odchylenia standardowego), łatwości testu, graficznego opracowania wskaźników wykonalności/latwości poszczególnych zadań oraz testu dla Liceum i oddziałów. W analizach odnoszono się do czynności określonych w kartotekach testów oraz standardów wymagań edukacyjnych w latach 2010-2013 r.

Wyniki Liceum z poszczególnych przedmiotów egzaminacyjnych porównywano z wynikami szkół tego typu w województwie w skali staninowej.

W formie graficznej porównywano w danym roku szkolnym średni wynik Liceum z poszczególnych przedmiotów z wynikami szkół tego samego typu w województwie oraz łatwość całego testu dla Liceum i oddziałów w porównaniu do kraju.

W analizie wyników dokonano interpretacji osiągnięć – na poziomie Szkoły, oddziałów i innych niż oddział grup uczniowskich (np.: uczniów uzdolnionych i z trudnościami w nauce), wynikających z zastosowanych miar statystycznych.

Na posiedzeniach Rady Pedagogicznej w grudniu 2012 r. i marcu 2014 r. zaprezentowano trzyletnie wskaźniki EWD Liceum za lata 2010-2012 i 2011-2013 obrazujące poziom położenia elips liceów gminy Gdańsk, stwierdzając m.in., że:

- w latach 2010-2012 z przedmiotów humanistycznych określono Liceum jako „szkołę wymagającą wsparcia” i „wspierającą” a w latach 2011-2013 Liceum wykazało bardzo dobry wynik;
- w latach 2011-2013 z przedmiotów przyrodniczych i matematyki z lat 2011-2013 wskazuje Liceum jako szkołę wymagającą wsparcia;
- w latach 2011-2013 z j. polskiego określono jako szkołę wspierającą;
- z EWD dotyczącego egzaminu maturalnego z przedmiotów przyrodniczych i matematyki z lat 2011-2013 wskazywało Liceum jako „szkołę wymagającą wsparcia”.

Na podstawie analiz statystycznych egzaminu maturalnego za lata 2010-2013 sformułowano wnioski³⁸ oraz rekomendacje³⁹, pod kątem uzyskiwania lepszych wyników z egzaminów i ujęto je w Planach dydaktycznych na kolejne lata.

W Liceum, w latach 2010-2013, grupa uczniów uzyskujących wyniki z egzaminu z j. polskiego na poziomie podstawowym w przedziale 30-49% zwiększyła się z 15% do 35,9%.

Z wyjaśnień Dyrektora wynika, że w powołanych zespołach przedmiotowych i międzyprzedmiotowych nauczyciele analizowali wyniki egzaminów stosując analizę ilościową i jakościową.

(dowód: akta kontroli str. 48-49,268-326,979-987,1012-1021,1052,1061,1098-1108)

1.8. W ZSO nie opracowano jednego spójnego dokumentu obrazującego i wartościującego osiągnięcia, z określeniem przyczyn uzyskiwania niższych/wyższych wyników, ze sformułowanymi wnioskami i rekomendacjami adresowanymi do zarządzających ZSO, grup nauczycieli, uczniów i ich rodziców.

Dyrektor ZSO wyjaśnił, że informacje obrazujące i wartościujące osiągnięcia ZSO z określeniem przyczyn osiągania wyników na egzaminach zewnętrznych znajdują się

³⁸ Wnioski obejmowały m.in.: zwiększenie zaangażowania uczniów w naukę, ścisłą, systematyczną współpracę z rodzicami, systematyczne i konsekwentne wprowadzanie zmian w pracy dydaktycznej i wychowawczej, systematyczne analizowanie skuteczności działań dydaktycznych.

³⁹ Rekomendacje obejmowały: doskonalenie umiejętności nauczycieli z zakresu metodologii badań pedagogicznych, poszukiwanie rozwiązań pozwalających prowadzić pogłębioną analizę jakościową egzaminów zewnętrznych.

w Planach dydaktycznych ZSO i sprawozdaniach z ich realizacji oraz w Planach zespołów przedmiotowych i sprawozdaniach z ich realizacji.

(dowód: akta kontroli str. 41-42,65)

1.9. W trakcie trzydziestu posiedzeń Rady Pedagogicznej ZSO m.in.: szkolono kadrę nauczycielską z analizy wyników egzaminów zewnętrznych, oceniania uczniów, egzaminów zewnętrznych, EWD.

(dowód: akta kontroli str. 366-451)

Nauczyciele przedmiotów egzaminacyjnych (łącznie 71 spośród 110 nauczycieli zatrudnionych w ZSO) prowadzili zajęcia zgodnie z posiadanymi kwalifikacjami.

W ZSO 27 nauczycieli w okresie objętym kontrolą było czynnymi egzaminatorami.

(dowód: akta kontroli str. 483-493)

Spośród 71 nauczycieli przedmiotów egzaminacyjnych zatrudnionych w ZSO, w badaniu ankietowym, przeprowadzonym przez NIK, wzięło udział 51 (71,8%), - 10 spośród nich (19,6%) stwierdziło, że posiada kompetencje z zakresu analizy i wykorzystania wyników egzaminów, w tym analizy ilościowej i jakościowej oraz formułowania wniosków i rekomendacji. W opinii 43 (84,3%) nauczycieli egzamin gimnazjalny i maturalny w sposób obiektywny sprawdza wiedzę i umiejętności uczniów, określone wymaganiami podstawy programowej.

(dowód: akta kontroli str. 3675)

W działalności kontrolowanej jednostki w obszarze sposobu i zakresu analizy wyników egzaminów zewnętrznych w ZSO nie stwierdzono nieprawidłowości

Ocena cząstkowa

W analizach ZSO wykorzystywał miary statystyczne, metody EWD, jak również uwzględniał uwarunkowania (kontekst) wyników, w tym szczególnie pedagogicznych, zależnych od szkoły. Radzie Pedagogicznej przedstawiano osiągnięcia edukacyjne uczniów i dokonywano interpretacji jakościowej wyników kolejnych roczników absolwentów. Mimo to poziom edukacji uczniów, w odniesieniu do wyników egzaminów zewnętrznych, w ZSO w odniesieniu do ww. miar nie wzrósł znacząco w badanym okresie.

2. Wykorzystanie wyników egzaminów zewnętrznych do podnoszenia jakości nauczania w szkole.

Opis stanu faktycznego

2.1. W okresie objętym kontrolą zespoły nauczycieli ZSO, analizujące wyniki egzaminów zewnętrznych oraz Rada Pedagogiczna, której przedstawiono wyniki tych analiz, sformułowały łącznie 51 wniosków dotyczących działań mających na celu poprawę wyników egzaminów zewnętrznych, w tym 37 dotyczących doskonalenia umiejętności uczniów.

W trakcie kontroli zbadano 37 wniosków dotyczących poprawy efektów nauczania. Wnioski ujęto w: planie dydaktycznym - 19, szkolnym planie nauczania - 2, planie finansowym - 4, planie nadzoru pedagogicznego - 4, wieloletnim planie doskonalenia zawodowego - 2, karcie analizy EWD - 1, planach pracy zespołów przedmiotowych - 2, analizie wyników maturalnych - 1. Charakter wniosków pozwalał na ich monitorowanie i stwierdzenie realizacji.

Pozostałe 14 wniosków dotyczyło m.in.: aktualizacji PSO, rekomendacji Dyrektora odnośnie: wyposażenia pracowni informatycznej w sprzęt komputerowy, układania planu lekcji z uwzględnieniem równomiernego obciążenia zajęciami w poszczególnych dniach, modernizacji bazy sportowo- rekreacyjnej. Ww. wnioski ujęto w: planach dydaktycznych, planach finansowych i zrealizowano.

(dowód: akta kontroli str. 1289-2341)

Z przedłożonych przez jednostkę dokumentów nie wynika, że analizy wyników egzaminów zewnętrznych z lat: 2010-2013 odnosiły się do efektów realizacji wniosków sformułowanych w wyniku analiz z lat: 2009-2012.

(dowód: akta kontroli str. 48-49,110-144,157-263,268-326,979-993,1012-1021,1040-1061;1085-1108)

Do najważniejszych działań służących podniesieniu osiągnięć uczniów z egzaminów zewnętrznych ankietowani nauczyciele wskazali:

- zmiany organizacyjne: zwiększenie ilości godzin lekcyjnych z przedmiotów egzaminacyjnych - dziewięć wskazań; łatwiejszy bezpłatny dostęp do ksera - dziewięć wskazań (18%);
- motywowanie uczniów do nauki - szesnaście wskazań (31%);
- podniesienie frekwencji na zajęciach lekcyjnych i pozalekcyjnych - osiem wskazań (16%);
- usprawnieniu pracy dydaktycznej - siedem wskazań, w tym: systematyczną pracę uczniów - cztery wskazania, przygotowanie uczniów do formuły egzaminów zewnętrznych - trzy wskazania (6%).

Wszyscy ankietowani nauczyciele przedmiotów egzaminacyjnych wskazali, w badaniu ankietowym przeprowadzonym przez NIK, że wnioski i rekomendacje wynikające z analizy wyników egzaminów wykorzystują do doskonalenia własnego systemu dydaktycznego.

(dowód: akta kontroli str. 3675)

2.2. Roczna analiza wyników egzaminu gimnazjalnego z 2009 r. oraz roczne analizy przyrostu osiągnięć EWD absolwentów roczników 2006, 2007, 2008 wykazały, że nie został w pełni wykorzystany potencjał uczniów, w wyniku czego Rada Pedagogiczna Gimnazjum uchwałą z dnia 18 listopada 2009 r. wdrożyła do realizacji *Program poprawy efektywności nauczania na rok szkolny 2009/2010* (dalej: „Program”) opracowany z inicjatywy własnej Dyrektora ZSO. Głównymi celami Programu była poprawa efektywności kształcenia i wzrost wyników egzaminu gimnazjalnego. W Programie przewidywano następujące osiągnięcia uczniów klas III Gimnazjum: wzrost wyników egzaminu gimnazjalnego, zwiększenie liczby uczniów osiagających sukces w konkursach, wzrost aktywności uczniów na zajęciach lekcyjnych i pozalekcyjnych, przeświadczenie uczniów, że przystępując do egzaminu gimnazjalnego są dobrze do niego przygotowani, przekonanie uczniów, że wiedzę i umiejętności nabyte w szkole będą mogli wykorzystywać w życiu codziennym. W celach Programu opisano tylko ogólne wskazania, bez podania wskaźników ilościowo-jakościowych. Zgodnie z założeniami Programu jego oceny dokonano w oparciu o: analizę wyników (próbnych egzaminów i właściwego egzaminu gimnazjalnego, sprawdzianów diagnozujących z poszczególnych przedmiotów, konkursów przedmiotowych i sportowych, porównanie ww. wyników do wyników z lat poprzednich), ankietę ewaluacyjną skierowaną do: nauczycieli, uczniów i ich rodziców, obserwację zajęć dydaktycznych wynikających z planu nadzoru pedagogicznego.

Zespoły przedmiotowe w sprawozdaniach za rok szkolny 2009/2010 przedstawiły osiągnięcia uczniów z próbnych egzaminów oraz działania naprawcze dla poszczególnych klas. W planie dydaktycznym Gimnazjum na rok 2010/2011 ujęto m.in. realizację planów naprawczych sformułowanych na podstawie wyników egzaminów zewnętrznych oraz sformułowanie wniosków w ramach doskonalenia analizy wyników nauczania i ich realizację. Po dokonaniu analizy wyników egzaminów gimnazjalnych z lat 2009-2011 zespół nauczycieli⁴⁰ wskazał, że:

W części humanistycznej i matematyczno-przyrodniczej:

- w skali punktowej i procentowej Gimnazjum osiągnęło wyniki wyższe niż w mieście Gdańsku, województwie i kraju;
- tendencja Gimnazjum mieści się w obszarze wyżej średnim;
- w skali staninowej dominuje tendencja wzrostu;
- pogorszenie wyników pokrywało się z tendencją charakterystyczną dla całej populacji w Gdańsku, województwie i kraju.

W części językowej – język obcy nowożytny:

- Gimnazjum uzyskało wyniki wyższe niż w województwie oraz w kraju;

⁴⁰ W Gimnazjum funkcjonował zespół nauczycieli realizujących zadania w ramach priorytetu Programu Wychowawczego - *Wyniki egzaminu to sukces*.

- wyniki z języka hiszpańskiego mają tendencję wzrostową,
- wyniki z języka angielskiego utrzymują się na poziomie wyżej średnim,
- z języka francuskiego i niemieckiego wyniki mieszczą się w przedziale średnim.

Z ustaleń kontroli wynika, że w części humanistycznej i matematyczno-przyrodniczej w latach 2010-2011 nastąpiło obniżenie wyników egzaminu gimnazjalnego z 6. (2010r.) do 5. staninu, (2011 r.) natomiast w latach 2012-2013 w części matematyczno-przyrodniczej odnotowano 6. stanin, a w części humanistycznej odpowiednio: 5. i 6. stanin.

Wskaźniki EWD za lata 2010-2013 obniżyły się w części matematyczno-przyrodniczej dla Gimnazjum i Liceum oraz w części humanistycznej dla Gimnazjum, zaś wzrosły w części humanistycznej dla Liceum⁴¹.

(dowód: akta kontroli str. 533-534,547-549,970-993)

2.3. W objętym kontrolą okresie obowiązywała opracowana przez Dyrektora *Koncepcja Funkcjonowania i Rozwoju ZSO na lata 2010/2011-2014/2015* (dalej: „Koncepcja”). Głównymi priorytetami Koncepcji ZSO było: Kształcenie –wzrost efektywności kształcenia i podwyższenie poziomu przygotowania uczniów do egzaminów zewnętrznych, Wychowanie i opieka –podmiotowe traktowanie uczniów: uwzględnianie ich potrzeb i pomysłów, zapewnienie poczucia bezpieczeństwa, kształtowanie pozytywnych kontaktów emocjonalnych, aktywizowanie przy realizacji zadań, budowanie więzi ze szkołą, Współpraca ze środowiskami lokalnymi – realizacja z inicjatywy szkoły celów strategicznych dla społeczności lokalnej, Zarządzanie szkołą – działania służące realizacji celów statutowych szkoły, pozyskiwanie środków na realizację projektów z funduszy europejskich i regionalnych, Kadra pedagogiczna – wykształcona, kompetentna, oddana swojej szkole jest największym kapitałem szkoły, wspieranie nauczycieli w różnych formach doksztalcania i doskonalenia.

W Koncepcji opracowanej w 2010 r. przedstawiono wizję ZSO na 2013 r., w której m.in. planowano: powstanie ZSO, składającego się z Gimnazjum i Liceum, Gimnazjum będzie najpopularniejszą szkołą w Trójmieście, edukacja będzie na najwyższym poziomie, ZSO będzie miało spójną ofertę programową, spójny program wychowawczy i program pomocy psychologiczno-pedagogicznej.

W Koncepcji przewidziano m.in.: systematyczne, rzetelne diagnozowanie oraz ocenianie poziomu wiedzy i umiejętności uczniów, a także planowanie pracy w oparciu o wnioski wynikające z ilościowej i jakościowej analizy wyników nauczania poprzez system badania osiągnięć ucznia (udoskonalany, podlegający ocenie i ewaluacji), skuteczne nauczanie języków obcych (uzyskiwanie przez uczniów certyfikatów językowych, funkcjonowanie sekcji dwujęzycznych), wykorzystywanie nowoczesnych, efektywnych metod i form nauczania, ze szczególnym uwzględnieniem tych, które aktywizują uczniów (innowacje metodyczne, metoda projektów, nauczanie aktywizujące, praca zespołowa), wzbogacenie oferty edukacyjnej poprzez: profilowanie oddziałów (humanistyczny, politechniczny, biologiczno-chemiczny), przygotowanie różnorodnej oferty zajęć pozalekcyjnych stwarzającej uczniom możliwość odniesienia sukcesów w: olimpiadach, konkursach i zawodach sportowych, wyrównywanie szans edukacyjnych poprzez pomoc dzieciom: o specjalnych potrzebach edukacyjnych, niepełnosprawnym, pochodzącym z rodzin patologicznych, organizację różnych form pomocy psychologiczno-pedagogicznej oraz wsparcie materialne i socjalne dla uczniów znajdujących się w trudnej sytuacji życiowej. W ww. Koncepcji nie przewidziano: organizacji dodatkowych zajęć przygotowujących uczniów do egzaminów zewnętrznych, przeprowadzenia testów i egzaminów próbnych wraz z analizą umiejętności uczniów pod kątem standardów edukacyjnych –podstawy programowej.

(dowód: akta kontroli str. 576-634)

Dyrektor wyjaśnił, że ww. Koncepcja jest dokumentem o charakterze programowym opisującym cele pracy szkoły w zakresie realizacji jej misji. Wnioski i rekomendacje

⁴¹ Patrz, strona nr 5

wynikające z realizacji programów wychowawczych szkoły, programu profilaktycznego (trzyletni), planów dydaktycznych szkoły (dla całego ZSO), planów nadzoru pedagogicznego zostały ujęte w planach nadzoru pedagogicznego i wdrożone.

(dowód: akta kontroli str. 2342-2343)

2.4. W planach nadzoru pedagogicznego Dyrektor nawiązywał do wniosków ze sprawowanego nadzoru pedagogicznego z poprzednich lat. W powyższych planach wskazano, że będą podlegały obserwacji zajęcia dydaktyczne, których tematyka obejmowała w latach szkolnych: 2010/2011-2012/2013 – aktywność uczniów, organizację procesu kształcenia, zgodność oceniania z zapisami zawartymi w WSO, kontrolę dokumentacji szkolnej i pracy nauczyciela, motywację ucznia do aktywnego uczestnictwa w lekcji, stosowanie różnorodnych metod i form nauczania, komunikację interpersonalną, motywacyjny komentarz nauczyciela do oceny, rozpoznawanie uzdolnień ucznia, planowanie i wykorzystanie czasu zajęć, zainteresowanie uczniów przedmiotem, różnorodne formy i metody nauczania.

W trakcie kontroli przeprowadzono analizę 28 arkuszy obserwacji zajęć dydaktycznych (dalej: „karta”), sporządzonych w latach szkolnych 2011/2012 i 2012/2013. Fakt przeprowadzenia obserwacji lekcji odnotowano w dziennikach lekcyjnych. Zalecenia zawarte w kartach dotyczyły jedynie uzupełnienia treści w dziennikach lekcyjnych. Dyrektor sporządzał pisemne roczne sprawozdania z nadzoru pedagogicznego i prezentował je na posiedzeniach Rady Pedagogicznej wraz z zawartymi w nich wnioskami.

W planach nadzoru pedagogicznego na lata szkolne 2010/2011-2013/2014 przewidziano sprawdzenie realizacji podstawy programowej zgodnej z rozporządzeniem Ministra Edukacji Narodowej z dnia 23 grudnia 2008 r. w sprawie podstawy programowej wychowania przedszkolnego oraz kształcenia ogólnego w poszczególnych typach szkół⁴² (dalej: „rozporządzenie z dnia 23 grudnia 2008 r.”) oraz rozporządzeniem Ministra Edukacji Narodowej z dnia 27 sierpnia 2012 r. w sprawie podstawy programowej wychowania przedszkolnego oraz kształcenia ogólnego w poszczególnych typach szkół (dalej: „rozporządzenie z dnia 27 sierpnia 2012 r.”)⁴³ kształcenia w latach szkolnych 2010/2011-2013/2014, a w sprawozdaniach z nadzoru pedagogicznego – odnoszono się do wyników monitorowania realizacji tej podstawy⁴⁴, nie odnosząc się do trzyletniego okresu monitorowania, tj. całego cyklu kształcenia.

(dowód: akta kontroli str. 1135-1288,3676)

2.5. W kontrolowanym okresie w ZSO przeprowadzono sześć ewaluacji wewnętrznych - ujętych w Raportach z ewaluacji wewnętrznej (dalej: „Raport”), których problematyka dotyczyła kwestii egzaminów zewnętrznych (po trzy ewaluacje wewnętrzne w Gimnazjum i Liceum) w następujących obszarach:

1) w Gimnazjum:

- w roku szkolnym 2009/2010 – „Działania szkoły przyczyniające się do wzrostu efektów kształcenia”. W wyniku przeprowadzenia ewaluacji sformułowano następujące wnioski i zalecenia: zadbać o atmosferę sprzyjającą uczeniu się, częściej prowadzić lekcje metodami aktywnymi, wzmacniać u uczniów poczucie własnej wartości, wzbogacić warsztat pracy nauczycieli o pomoce dydaktyczne, zachęcać rodziców do współpracy, motywować uczniów do systematycznego odrabiania lekcji;

⁴² Dz. U. z 2009 r. Nr 4, poz. 17, –obowiązywało do dnia 31 sierpnia 2012 r.

⁴³ Dz. U. z 2012 r., poz. 977, –obowiązuje od dnia 1 września 2012 r.

⁴⁴ W Sprawozdaniach z nadzoru pedagogicznego odnośnie realizacji podstawy programowej w Gimnazjum w roku szkolnym: 2011/2012 – w wybranych klasach I,II,III stwierdzono, że: obserwacja zajęć dydaktycznych, analiza zapisów tematów lekcji w dziennikach, dokumencie „Informacja o pracy nauczyciela” oraz analizie wpisów wychowawców klas do tabel z informacją o ilości zrealizowanych godzin z poszczególnych przedmiotów zgodnie z ramowym i szkolnym planem nauczania –nauczyciele zrealizowali treści podstawy programowej nauczanych przedmiotów, 2010/2011 – w wybranych klasach I i II stwierdzono systematyczność realizacji treści programowych zgodnie z przyjętymi programami nauczania. w Liceum w roku szkolnym 2012/2013 – w klasach I stwierdzono, że wdrażanie podstawy programowej kształcenia ogólnego odbywa się właściwie i jest monitorowane systematycznie ilościowo i jakościowo.

- w roku szkolnym 2011/2012 - „Działania szkoły służące wyrównywaniu szans edukacyjnych”. Sformułowano następujące wnioski i zalecenia: angażować uczniów do udziału w konkursach i zawodach, zachęcać uczniów do aktywnego uczestnictwa w lekcjach, częściej prowadzić rozmowy z uczniami o ich sukcesach i trudnościach w nauce, dostrzegać i doceniać sukcesy i osiągnięcia uczniów na miarę ich możliwości, stosować indywidualizację pracy na lekcjach, prowadzić z uczniami warsztaty, rozmowy na temat efektywnego uczenia się, wzbogacić ofertę zajęć pozalekcyjnych dostosowaną do potrzeb uczniów;
- w roku szkolnym 2012/2013 - „Działania szkoły wpływające na aktywność uczniów na rzecz własnego rozwoju”. W Raporcie stwierdzono m.in.: uczniowie systematycznie uczęszczają na zajęcia w szkole, nauczyciele motywują swoich uczniów do pracy na lekcji, uczniowie aktywnie uczestniczą w lekcjach, każdy ankietowany nauczyciel bierze pod uwagę pomysły i propozycje uczniów dotyczące sposobów uczenia się, nauczyciele zachęcają uczniów do udziału w różnych konkursach, szkoła posiada bogatą ofertę zajęć pozalekcyjnych, uczniowie uczestniczą w zajęciach wyrównawczych, szkoła stwarza uczniom warunki do kreatywnej pracy. Wśród wniosków i zaleceń wskazano, aby: angażować uczniów do udziału w zajęciach kół zainteresowań, dobrać różnorodne metody pracy wyzwalające aktywność uczniów na zajęciach pozalekcyjnych, umożliwiać uczniom wykonywanie samodzielnie doświadczeń oraz prowadzić fragmenty lekcji.

2) w Liceum:

- w roku szkolnym 2010/2011 - „Ocenianie uczniów daje im informację o ich postępach w nauce oraz motywuje ich do dalszej pracy. Informacja o postępach w nauce otrzymana w wyniku oceniania uczniów pomaga im uczyć się i planować swój indywidualny proces uczenia się”. W Raporcie stwierdzono m.in.: nauczyciele podają wymagania na początku roku szkolnego, uczniowie oceniani są według przedstawionych wcześniej przez nauczycieli wymagań, wymagania podawane są przez nauczycieli w sposób zrozumiały dla uczniów, nauczyciele przy ocenianiu nie formułują zarzutów wobec uczniów i nie zniechęcają ich do dalszej pracy, nauczyciele mają świadomość, że uzasadnienie oceny przy jej wystawianiu i nauczycielski komentarz oraz wskazówki mogą mobilizować uczniów do efektywniejszej pracy i lepszej organizacji uczenia się, część nauczycieli wspiera uczniów w zdobywaniu dobrych stopni. Wśród wniosków i zaleceń wskazano, aby: ustalić z uczniami kryteria oceniania (przypomnienie: „Na to będę zwracał uwagę”), formułować konstruktywne wskazówki dla uczniów dotyczące sposobów poprawienia wyników i własnego rozwoju uczniów, uwzględniać w nauczycielskim komentarzu informacje o tym, co uczeń zrobił dobrze, a co powinien poprawić w swojej pracy, podkreślać sukcesy uczniów;
- w roku szkolnym 2011/2012 – „Uczniowie są aktywni. Uczniowie chętnie uczestniczą w zajęciach prowadzonych w szkole. Uczniowie są samodzielni w podejmowaniu różnorodnych aktywności na rzecz własnego rozwoju i rozwoju szkoły”. Wśród wniosków i zaleceń wskazano, aby: uatrakcyjnić i urozmaicić ofertę zajęć pozalekcyjnych, skierować ofertę w równym stopniu do wszystkich klas, umożliwić uczniom większy wpływ na prowadzenie i planowanie zajęć, traktować uczniów jak partnerów podejmowanych działań, uwzględniać wnioski i opinie uczniów w organizacji pracy dydaktyczno-wychowawczej, aktywizować uczniów w procesie dydaktyczno-wychowawczym, rozwijać samorządności uczniów, zwiększyć wpływ Samorządu uczniowskiego na życie społeczności szkolnej, skuteczniej informować rodziców o przejawach aktywności uczniów i podejmowanych przez nich działaniach na rzecz własnego rozwoju;
- w roku szkolnym 2012/2013 – „W szkole analizuje się wyniki egzaminu maturalnego. Uczniowie nabywają wiadomości i umiejętności”. W Raporcie stwierdzono m.in.: uczniowie zostali zapoznani z podstawą programową i standardami wymagań egzaminacyjnych, nauczyciele dokonują analizy wyników egzaminów zewnętrznych oraz wykorzystują wnioski do dalszej pracy, nauczyciele analizują osiągnięcia uczniów, nauczyciele wykorzystują wyniki diagnozy w dalszej pracy, nauczyciele stosują

różnorodne formy oceniania uczniów oraz indywidualizują pracę z uczniem, w szkole odbywają się zajęcia wyrównawcze. Wśród wniosków i zaleceń wskazano, aby: skierować ofertę zajęć wyrównawczych przede wszystkim do uczniów klas pierwszych, którzy przychodzą do szkoły z zaległościami z poprzedniego etapu edukacyjnego, zachęcać do uczestnictwa w zajęciach wyrównawczych uczniów klas drugich i trzecich, zwiększyć systematyczność oceniania, chwalić uczniów za osiągnięcia w nauce (na forum klasy, szkoły oraz na zebraniach z rodzicami), podkreślać istotną rolę frekwencji i jej związek z wynikami w nauce (na forum klasy, szkoły oraz na zebraniach z rodzicami), przeprowadzić szczegółową ankietę ewaluacyjną nt. WSO i zbadać, skąd bierze się przekonanie o tym, że jest on niesprawiedliwy dla uczniów – wnioski z ankiety uwzględnić podczas aktualizacji dokumentu, przeprowadzać systematycznie prezentacje dotyczące analiz wyników egzaminu maturalnego oraz wniosków sformułowanych na ich podstawie podczas spotkań z rodzicami oraz na godzinach wychowawczych, przeprowadzać systematycznie prezentacje dotyczące analiz umiejętności i osiągnięć uczniów podczas spotkań z rodzicami oraz na godzinach wychowawczych, informować o zasadach indywidualizacji nauczania, które są stosowane w szkole podczas spotkań z rodzicami, skuteczniej informować rodziców o ewentualnych zagrożeniach, które mogą zaistnieć w szkole.

Wnioski z powyższych Raportów ujęto w planach nadzoru pedagogicznego, a ich realizację opisano w sprawozdaniach z realizacji planów nadzoru pedagogicznego.

(dowód: akta kontroli str. 642-967)

Programy nauczania ze wszystkich przedmiotów egzaminacyjnych w Gimnazjum na rok szkolny 2009/2010 oraz programy nauczania ze wszystkich przedmiotów egzaminacyjnych w Liceum na rok szkolny 2012/2013 były zgodne z podstawą programową kształcenia ogólnego⁴⁵.

(dowód: akta kontroli str. 573,2397-2450)

2.6. W ZSO prowadzono działania edukacyjne zgodne z – rozporządzeniem z dnia 23 grudnia 2008 r., a od dnia 1 września 2012 r. – rozporządzeniem z dnia 27 sierpnia 2012 r. Ponadto wymagania edukacyjne, zgodne z ww. przepisami, zawarto w szkolnym zestawie programów nauczania na dany rok szkolny, w którym zawarto dane identyfikacyjne realizowanych programów nauczania.

W statucie⁴⁶ Liceum określono, że „na wniosek ucznia lub jego rodziców (prawnych opiekunów) nauczyciel uzasadnia ustaloną ocenę”. W statucie Liceum nie określono natomiast sposobu tego uzasadnienia, co jest wymagane zgodnie z § 5 ust. 2 rozporządzenia z dnia 30 kwietnia 2007 r., który stanowi, że na wniosek ucznia lub jego rodziców (prawnych opiekunów) nauczyciel uzasadnia ustaloną ocenę w sposób określony w statucie szkoły.

Gimnazjum nie posiadało PSO, na rok szkolny 2010/2011, wymaganego rozporządzeniem z dnia 30 kwietnia 2007 r. Zgodnie z § 2 ust. 2 ww. rozporządzenia, ocenianie osiągnięć edukacyjnych ucznia polega na rozpoznawaniu przez nauczycieli poziomu i postępów w opanowaniu przez ucznia wiadomości i umiejętności w stosunku do wymagań edukacyjnych wynikających z podstawy programowej, określonej w odrębnych przepisach, i realizowanych w szkole programów nauczania uwzględniających tę podstawę. Stosownie do § 3 ust. 3. pkt 1 ww. rozporządzenia, ocenianie wewnątrzszkolne obejmuje formułowanie przez nauczycieli wymagań edukacyjnych niezbędnych do uzyskania poszczególnych śródrocznych i rocznych (semestralnych) ocen klasyfikacyjnych z obowiązkowych i dodatkowych zajęć edukacyjnych. Ponadto zgodnie z § 4 ust. 1 pkt 1 ww. rozporządzenia nauczyciele na początku każdego roku szkolnego informują uczniów oraz ich rodziców (prawnych opiekunów) o wymaganiach edukacyjnych niezbędnych do uzyskania poszczególnych śródrocznych i rocznych (semestralnych) ocen klasyfikacyjnych

⁴⁵ Określona rozporządzeniem z dnia 23 grudnia 2008 r.

⁴⁶ Statut Liceum z dnia 29 sierpnia 2002 ze zmianami (ostatnia zmiana z dnia 16 marca 2011 r.)

z obowiązkowych i dodatkowych zajęć edukacyjnych, wynikających z realizowanego przez siebie programu nauczania.

W PSO Gimnazjum przywołano nieaktualne programy nauczania: zajęć edukacyjnych z matematyki (DKW-4014-139/99) i zajęć edukacyjnych z fizyki (DKW-40-14-99/1/99).

(dowód: akta kontroli str. 2349-3000)

W okresie objętym kontrolą do Dyrektora, Pomorskiego Kuratora Oświaty w Gdańsku (dalej: „Kurator”) i Dyrektora OKE w Gdańsku nie wpłynęła żadna skarga odnośnie przebiegu egzaminu zewnętrznego w ZSO.

(dowód: akta kontroli str. 574-575)

2.7. W latach szkolnych 2010/2011⁴⁷- 2012/2013 zrealizowano wydatki na doskonalenie nauczycieli ZSO w kwocie 42,7 tys. zł, co stanowiło 100% kwoty przewidzianej na to zadanie w planach finansowych kontrolowanej jednostki.

ZSO posiadał roczne plany doskonalenia nauczycieli na lata 2010-2013, w ramach których zrealizowano 27 szkoleń dla 27 nauczycieli, m.in. w zakresie: planowania pracy szkoły z uwzględnieniem diagnozy edukacyjnej uczniów; pokonywania trudności w nauczaniu; doskonalenia zarządzania oświatą; motywowania uczniów do współpracy; nowej podstawy programowej; praktycznego wykorzystania wyników egzaminów zewnętrznych do planowania pracy; diagnozy i terapii psychologiczno-pedagogicznej.

Ponadto na 25 posiedzeniach Rady Pedagogicznej ZSO przeprowadzono szkolenie m.in. w zakresie: analizy wyników egzaminów zewnętrznych; oceniania uczniów; egzaminów zewnętrznych; EWD.

(dowód: akta kontroli str. 366-451, 3130-3182)

ZSO w latach 2010-2012 posiadał roczne plany doskonalenia zawodowego, zaś na lata 2013-2016 wieloletni plan doskonalenia zawodowego nauczycieli (dalej: „Plan Doskonalenia”) sporządzony we wrześniu 2013 r. Jego głównym celem był wzrost efektywności pracy szkoły poprzez systematyczny, profesjonalny i efektywny rozwój kadry kierowniczej. Plan Doskonalenia w 2014 r. podlegał ewaluacji częściowej.

Dyrektor wyjaśnił, że: „w okresie od 8 stycznia 2014 r. do 10 stycznia 2014 r. przeprowadzono badanie ankietowe, za pomocą kwestionariusza *ankieta dla pracowników-samoocena systemu kontroli zarządczej za rok 2013*, w celu określenia obszarów wymagających wspomaganie. W ww. badaniu wzięło udział 72 pracowników, udział w badaniu był dobrowolny, z zachowaniem pełnej anonimowości. W obszarze *środowisko wewnętrzne* uzyskano ocenę stanu doskonalenia i doskonalenia zawodowego w wyniku analizy trzech pytań nr: 6, 7, 8. W obszarze *środowisko wewnętrzne* –doskonalenie zawodowe sformułowano trzy wnioski na podstawie spełnienia kryteriów liściowych zgodnie z zasadami kontroli zarządczej:

- I zasoby ludzkie są w pełni wystarczające do realizacji celów;
- II jednostka planuje i realizuje politykę szkoleniową zapewniając odpowiednie kompetencje i kwalifikacje kadry;
- III wszystkie zasady polityki kadrowej są sformalizowane (wnioski w załączeniu w dokumencie ocena dojrzałości jednostki, kryteria oceny systemu kontroli zarządczej, zarządzenie Nr 1930/12 Prezydenta Miasta Gdańska z dnia 17 grudnia 2012 r.).

W okresie od 15 stycznia 2014 r. do 15 lutego 2014 r. Dyrektor przeprowadził badanie efektywności form doskonalenia zawodowego realizowanych poza szkołą przez nauczycieli zgodnie z przyjętymi planami doskonalenia zawodowego. Badanie przeprowadzono z wykorzystaniem kwestionariusza ankiety *wykorzystanie doskonalenia zawodowego w praktyce I półrocze roku szkolnego 2013/2014*. Kwestionariusze ankiet złożyło 63 nauczycieli. Celem badania było utworzenie bazy danych zawierającej ocenę indywidualne, efektywności, przydatności oraz wpływu na jakość pracy szkoły szkoleń realizowanych przez zatrudnionych w szkole nauczycieli w zewnętrznych instytucjach edukacyjnych. Baza

⁴⁷ Od 1 września 2010 r.

powstała i jest wykorzystywana przez zespół kierowniczy oraz Komisję przyznającą środki finansowe na dofinansowanie dokształcania i doskonalenia zawodowego w celu rekomendowania w poszczególnych formach doskonalenia oraz oceny przydatności szkoleń w przypadku wnioskowania o dofinansowanie."

Wieloletni Plan Dyrektor przedstawił Radzie Pedagogicznej w dniu 15 stycznia 2014 r., a Rada Pedagogiczna przyjęła uchwałę o jego wprowadzeniu w dniu 5 marca 2014 r.

(dowód: akta kontroli str. 2348-2350)

2.8. W lutym 2012 r. zespół ewaluatorów wyznaczony przez Kuratora przeprowadził w Gimnazjum zewnętrzną ewaluację problemową w obszarze: „Efekty działalności dydaktycznej, wychowawczej i opiekuńczej oraz innej działalności statutowej szkoły”. Zbadano m.in. nw. wymagania:

- analizuje się wyniki sprawdzianu, egzaminu gimnazjalnego, egzaminu maturalnego i egzaminu potwierdzającego kwalifikacje zawodowe (poziom spełniania wymagania: C). W opisie stwierdzono, że Gimnazjum poddaje wnikliwej analizie wyniki egzaminu gimnazjalnego na podstawie danych opracowanych przez OKE. Wnioski z analiz są wykorzystywane do planowania i wdrażania szeregu ciekawych i praktycznych działań, mających na celu poprawę jakości pracy szkoły. W odniesieniu do wyników egzaminu gimnazjalnego efektywność realizowanych działań pozwala uzyskiwać szkole wyniki na poziomie wyżej średnim z tendencją spadkową do poziomu średniego w roku 2011, potwierdzoną dodatkowo spadkiem wskaźnika EWD. W szkole stosuje się jakościowe i ilościowe metody analizy;
- uczniowie nabywają wiadomości i umiejętności (poziom spełniania wymagania: C). W opisie stwierdzono, że wiedza i umiejętności uczniów oraz wdrażane przez nauczycieli wnioski z analiz osiągnięć uczniów przekładają się na liczne sukcesy uczniów w konkursach i zawodach. Podejmowane działania wspierające uczniów uwzględniają ich możliwości rozwojowe. Wiedza i umiejętności uczniów są zgodne z podstawą programową. Gimnazjum dostrzega potrzebę poprawy wyników egzaminu gimnazjalnego i podejmuje działania w tym celu, organizując m. in. dodatkowe zajęcia dla uczniów mających trudności w nauce;
- uczniowie są aktywni (poziom spełniania wymagania: C). W opisie stwierdzono, że uczniowie aktywnie uczestniczą w projektach edukacyjnych, zdobywają międzynarodowe certyfikaty znajomości języka francuskiego, są zaangażowani w uroczystości patriotyczne. Gimnazjum objęło honorowym patronatem miejsce pamięci narodowej. Gimnazjaliści biorą udział w wycieczkach edukacyjnych, konkursach i festiwalach nauki. Uczniowie angażują się również w życie społeczne miasta. Mają swojego przedstawiciela w Radzie Młodych i Młodzieżowej Radzie Gdańska. W Gimnazjum działa Klub Dobrych Serc prowadzący różnego rodzaju akcje charytatywne. Uczniowie uczestniczą w zajęciach dotyczących planowania swojej dalszej kariery zawodowej. Gimnazjum zatrudnia doradcę zawodowego. Uczniowie mają wpływ na życie szkoły.

W związku z przeprowadzoną ww. ewaluacją sformułowano m.in. następujące wnioski:

- szkoła podejmuje działania ukierunkowane na wzrost efektów kształcenia będące wynikiem wnikliwych analiz wyników egzaminu gimnazjalnego (poziom spełniania wymagania: C);
- szkoła w okresie ostatnich trzech lat uzyskuje wyniki egzaminu gimnazjalnego na poziomie „wyżej średnim z tendencją spadkową do przedziału wyników średnich” (poziom spełniania wymagania: C);
- szkoła prowadzi zajęcia dodatkowe wspierające zarówno uczniów zdolnych, jak i mających trudności w nauce (poziom spełniania wymagania: C).

(dowód: akta kontroli str. 3069-3089)

W planie dydaktycznym na rok szkolny 2012/2013 ujęto zadanie „Ewaluacja działań dydaktycznych szkoły” wynikające z wniosków po ewaluacji zewnętrznej. Dyrektor do

wymagań objętych ewaluacją zewnętrzną⁴⁸ powołał zespoły problemowe⁴⁹, które opracowały wnioski w związku z ewaluacją zewnętrzną i wprowadziły je do realizacji w formie aneksów do planów pracy zespołów⁵⁰. Zadania zapisane w planie dydaktycznym realizowano⁵¹ – poprzez:

- zmodyfikowanie programów nauczania, dostosowując je do poziomu edukacyjnego uczniów;
- analizy wyników egzaminu 2011/2012 z uwzględnieniem rocznego wskaźnika EWD, opracowanie wniosków;
- pracę z uczniem zdolnym poprzez rozwijanie zainteresowań na zajęciach pozalekcyjnych (rozwiązywanie zadań z lig przedmiotowych, udział w konkursach i olimpiadach, lekcje w centrach naukowych, współpracę z uczelniami wyższymi i szkołami ponadgimnazjalnymi, realizację projektów edukacyjnych);
- wspieranie uczniów mających trudności w nauce poprzez prowadzenie zajęć wyrównawczych z różnych przedmiotów, konsultacje indywidualne, szczególnie dla uczniów zagrożonych niepromowaniem;
- otaczanie opieką uczniów o specjalnych potrzebach edukacyjnych, podejmując działania w ramach pomocy psychologiczno-pedagogicznej;
- opracowanie różnorodnej tematyki uczniowskich projektów edukacyjnych do obowiązkowej realizacji przez uczniów Gimnazjum;
- upowszechnianie informacji o osiągnięciach uczniów;
- doskonalenie znajomości języków obcych uczniów, np. w ramach unijnego programu edukacyjnego eTwinning;
- opracowanie planów pracy z uczniami, w oparciu o wyniki diagnozy wstępnej: sprawdzianu z języka polskiego Na start w Gimnazjum, testu diagnostycznego z matematyki wg projektu edukacyjnego GWO Lepsza szkoła;
- korzystanie z zasobów biblioteki szkolnej i centrum multimedialnego;
- przeprowadzenie egzaminu próbnego z Operonem⁵², opracowanie wniosków uwzględniających czynniki kontekstowe, mające wpływ na podniesienie wyników egzaminu gimnazjalnego;
- współpracę z rodzicami – informowanie o postępach dziecka, udzielanie wsparcia;
- przeprowadzanie ewaluację działań dydaktyczno-wychowawczych szkoły.

(dowód: akta kontroli str. 561-563,932-966,1052-1084,1197-1198,3049-3051,3054,3058-3059)

Kurator wyjaśnił⁵³, że Liceum będzie objęte ewaluacją zewnętrzną w przyszłości, a przy typowaniu szkół ujemny wskaźnik EWD nie jest traktowany jako kryterium konieczne do objęcia szkoły ewaluacją.

(dowód: akta kontroli str. 3066-3067)

2.9. Prezydent Miasta Gdańska wyjaśnił⁵⁴, że w ocenie Wydziału Edukacji Miasta Gdańska, opartej na własnych analizach z ewaluacji zewnętrznej przeprowadzonej w Gimnazjum przez Kuratora, nie wynikało drastyczne obniżenie poziomu nauczania w ZSO, co skutkowało brakiem wniosków do Kuratora o przeprowadzenie ewaluacji zewnętrznej w ZSO.

(dowód: akta kontroli str. 3215-3216)

⁴⁸ Ewaluacja zewnętrzna obejmowała cztery wymagania.

⁴⁹ Z protokołu z posiedzenia Rady Pedagogicznej nauczycieli uczących w Gimnazjum z dnia 5 marca 2012 r. wynika, że powołano cztery zespoły problemowe - łącznie szesnastu nauczycieli.

⁵⁰ Z protokołu z posiedzenia Rady Pedagogicznej nauczycieli uczących w Gimnazjum z dnia 21.03.2012 r. wynika, że liderów zespołów problemowych zobowiązano do wprowadzenia aneksów do planów pracy zespołów przedmiotowych na rok 2011/2012.

⁵¹ Potwierdzeniem realizacji tych zadań jest Sprawozdanie z realizacji Planu dydaktycznego w roku szkolnym 2012/2013 oraz Raport z ewaluacji wewnętrznej w roku szkolnym 2012/2013.

⁵² Operon – wydawnictwo pedagogiczne przygotowujące podręczniki i materiały edukacyjne dla wszystkich poziomów nauczania. Wydawnictwo przygotowuje także próbne egzaminy dla wszystkich poziomów nauczania.

⁵³ W trybie art. 29 ust. 1 pkt 2 lit. f ustawy o NIK

⁵⁴ Patrz przypis 50

Organ prowadzący⁵⁵ przydzielił ZSO z własnej inicjatywy dodatkowe godziny zajęć przedmiotów egzaminacyjnych (w wymiarze tygodniowym): z matematyki (10 godzin w 2009 r. i 4,5 godziny w 2010 r.) oraz w Liceum (po 3 godziny w 2009 r. i 2010 r.) oraz języka polskiego (4,5 godziny w 2010 r.) dla klas I.

Dyrektor corocznie występował o zwiększenie liczby godzin obowiązkowych z j. hiszpańskiego w Gimnazjum, otrzymał od Organu prowadzącego dodatkowo 36 godzin tygodniowo w latach 2009-2014 dla klas I, II i III. Ponadto w wyniku inicjatywy Dyrektora, opartej na analizie wyników egzaminów zewnętrznych, Organ prowadzący przyznał w Liceum dodatkowe godziny z matematyki (40 godzin dla III klas w okresie listopad-grudzień 2009 r., oraz 30 godzin dla klas III w okresie październik-grudzień 2010 r.), zaś w Gimnazjum dodatkowe godziny z matematyki (120 godzin dla klas I-III w okresie listopad-grudzień 2009 r., oraz 45 godzin dla klas III w okresie październik-grudzień 2010 r.) i z j. polskiego 45 godzin dla klas III w okresie październik-grudzień 2010 r.

Z uwagi na konieczność udzielenia pomocy psychologiczno-pedagogicznej uczniom w związku z przygotowaniem ich do egzaminów zewnętrznych, w wyniku własnej inicjatywy, Dyrektor uzyskał w latach szkolnych 2009/2010-2013/2014 odpowiednio: 1,5, 1,5, 1,5, 1,5 i 0,5 etatu dla pedagoga szkolnego oraz odpowiednio: 1, 1, 1, 1 i 0,73 etatu dla doradcy zawodowego. Z pomocy psychologiczno-pedagogicznej w roku szkolnym 2011/2012-2013/2014 skorzystało odpowiednio: 103, 89 i 79 uczniów Gimnazjum i odpowiednio: 7, 130 i 75 uczniów Liceum.

Ponadto Dyrektor wnioskował o dodatkowe zajęcia edukacyjne w ramach projektów unijnych, w wyniku czego w kolejnych latach szkolnych zrealizowano:

- w 2010/2011 projekt: „Pomorskie – dobry kurs na edukację. Wyrównywanie szans edukacyjnych w regionie poprzez programy rozwojowe” (uczestniczyło 118 uczniów i 27 nauczycieli); „IMPULS-Systematycznie do celu” I edycja (uczestniczyło 10 uczniów i 3 nauczycieli);
- w 2011/2012 projekt: „Pomorskie – dobry kurs na edukację. Wspieranie uczniów o szczególnych predyspozycjach w zakresie matematyki, fizyki i informatyki – „Zdolni z Pomorza” I edycja (uczestniczyło 43 uczniów i 2 nauczycieli), „IMPULS - Systematycznie do celu” II edycja (uczestniczyło 10 uczniów i 3 nauczycieli),
- w 2012/2013 projekt: „Pomorskie – dobry kurs na edukację. Wspieranie uczniów o szczególnych predyspozycjach w zakresie matematyki, fizyki i informatyki – „Zdolni z Pomorza” II edycja (uczestniczyło 26 uczniów i 2 nauczycieli); „Ekonomia Solidarności” - ekonomia społeczna (uczestniczyło 40 uczniów i 4 nauczycieli), „Pomorskie - dobry kurs na edukację. Złap wiatr w pomorskie żagle wiedzy” (uczestniczyło 85 uczniów i 5 nauczycieli),
- 2013/2014 projekt: „Pomorskie – dobry kurs na edukację. Złap wiatr w pomorskie żagle wiedzy” (uczestniczyło 150 uczniów i 15 nauczycieli),

W ramach projektu Junior Gdańsk 2012 we współpracy ze Społecznym Komitetem Wsparcia Gdańsk 2012 w ZSO w październiku 2011 r. wybudowano boisko ze sztuczną nawierzchnią o wymiarach 50m x 25m z pełną infrastrukturą –za kwotę 310,2 tys. zł. Środki na budowę pochodziły od społecznych partnerów szkoły.

(dowód: akta kontroli str. 54-58,566-572,3005-3007, 3183-3204,3216-3217)

Organ prowadzący w latach 2010⁵⁶-2013 przeznaczył na pomoce dydaktyczne dla ZSO kwotę 96,2 tys. zł, m.in. na zakup sprzętu komputerowego oraz wyposażenie pracowni chemicznej.

(dowód: akta kontroli str. 3168-3182)

⁵⁵ Organem prowadzącym dla ZSO jest Miasto Gdańsk, dalej : „Organ prowadzący”

⁵⁶ Od 1 września 2010 r.

Ustalone
nieprawidłowości

Dyrektor ZSO złożył do Organu prowadzącego po terminie określonym w § 6 ust. 2 (do 31 listopada) rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dnia 29 marca 2002 r.⁵⁷ plany dofinansowania form doskonalenia zawodowego nauczycieli na rok budżetowy: 2011 dla ZSO w dniu 14 grudnia 2010 r., 2013 dla ZSO w dniu 4 grudnia 2012 r.

Dyrektor wyjaśnił, że złożył do Organu prowadzącego plany dofinansowania form doskonalenia zawodowego nauczycieli po wymaganym terminie w związku z koniecznością realizacji obowiązków Dyrektora wynikających z przepisów szczegółowych.

(dowód: akta kontroli str. 2349-2350,3122-3123,3130-3132,3137-3139,3151-3153)

Uwagi dotyczące
badanej działalności

1. W PSO Gimnazjum w roku szkolnym 2011/2012 przywołano nieaktualne programy nauczania: zajęć edukacyjnych z matematyki (DKW-4014-139/99) i zajęć edukacyjnych z fizyki (DKW-40-14-99/1/99).

(dowód: akta kontroli str. 2769-2770,2776-2777)

Dyrektor ZSO wyjaśnił, że nauczanie matematyki i fizyki odbywa się z wykorzystaniem podręczników zgodnych z programem i dostosowanych do obowiązującej podstawy programowej. Przywołane w PSO numery dopuszczenia ww. programów nauczania są oczywistą pomyłką redakcyjną powstałą podczas elektronicznego formatowania przedmiotowych systemów nauczania dla ww. zajęć edukacyjnych. W szkolnym zestawie programów nauczania wskazano, iż ww. programy nauczania są zgodne z obowiązującą podstawą programową.

(dowód: akta kontroli str. 2369-2370)

2. Z przedłożonej w trakcie kontroli dokumentacji nie wynika, że Gimnazjum posiadało PSO na rok szkolny 2010/2011, wymaganego § 2 ust. 2, § 3 ust. 3 pkt 1, § 4 ust. 1 pkt 1 rozporządzenia z dnia 30 kwietnia 2007 r.

(dowód: akta kontroli str. 2886-2688)

Dyrektor ZSO stwierdził, że „w Gimnazjum określono wymagania edukacyjne na rok szkolny 2010/2011 i 2012/2013” zgodne z rozporządzeniem z dnia 30 kwietnia 2007 r. Wskazał również, że określone wymagania edukacyjne są zgodnie z wymaganiami zawartymi w rozporządzeniu z dnia 23 grudnia 2008 r. i z dnia 27 sierpnia 2012 r. Dodał, że zgodnie z rozporządzeniem z dnia 30 kwietnia oraz Wewnątrzszkolnym Systemem Oceniania (dalej: „WSO”) dla Gimnazjum i Liceum „nauczyciele na początku każdego roku szkolnego informują uczniów oraz ich rodziców/ prawnych opiekunów o wymaganiach edukacyjnych śródrocznych i rocznych ocen klasyfikacyjnych, wynikających z realizowanych przez siebie programów nauczania”.

Zauważyć należy, iż WSO jest elementem statutu szkoły określającym zasady, którymi kierują się wszyscy nauczyciele podczas oceniania uczniów. Natomiast PSO stanowi zbiór szczegółowych kryteriów oceniania na każdym etapie edukacyjnym i w zakresie każdego przedmiotu, opartych na WSO, ale dostosowanych do specyfiki etapu oraz przedmiotu.

Zdaniem NIK rzetelne poinformowanie uczniów o wymaganiach edukacyjnych śródrocznych i rocznych ocen klasyfikacyjnych, wynikających z programów nauczania realizowanych przez nauczycieli nie było możliwe bez sformułowania jednolitego dokumentu zawierającego PSO.

Dodać należy, że PSO dla Gimnazjum za lata 2011/2012, 2012/2013, 2013/2014 zawarto w wyodrębnionych dokumentach opatrzonych podpisem Dyrektora, jego pieczętą imienną oraz datą.

(dowód: akta kontroli str.2368,2686-2931)

3. W statucie Liceum określono, że „na wniosek ucznia lub jego rodziców (prawnych opiekunów) nauczyciel uzasadnia ustaloną ocenę”, nie określono natomiast sposobu tego

⁵⁷ Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej w sprawie sposobu podziału środków na wspieranie doskonalenia zawodowego nauczycieli pomiędzy budżety poszczególnych wojewodów, form doskonalenia zawodowego dofinansowywanych ze środków wyodrębnionych w budżetach organów prowadzących szkoły, wojewodów, ministra właściwego do spraw oświaty i wychowania oraz szczegółowych kryteriów i trybu przyznawania tych środków (Dz. U. z 2002 r. Nr 46. Poz. 430)

uzasadnienia, co jest wymagane zgodnie z § 5 ust. 2 rozporządzenia z dnia 30 kwietnia 2007 r., który stanowi, że na wniosek ucznia lub jego rodziców (prawnych opiekunów) nauczyciel uzasadnia ustaloną ocenę w sposób określony w statucie szkoły.

(dowód: akta kontroli str. 2474-2491)

Dyrektor wyjaśnił, że zespół Rady Pedagogicznej nie odnalazł tego braku w trakcie analizy statutu Liceum.

(dowód: akta kontroli str. 2374-2375)

Ocena cząstkowa

Dyrektor zapewnił kadrze dydaktycznej ZSO możliwość doskonalenia zawodowego, wspierał również rozwój uczniów poprzez m.in.: dodatkowe zajęcia z przedmiotów egzaminacyjnych, pomoc psychologiczno-pedagogiczną, ofertę edukacyjną w ramach zajęć szkolnych i pozaszkolnych.

Pomimo prowadzonych w ZSO analiz i działań naprawczych uzyskiwane w czasie objętym kontrolą wyniki egzaminów zewnętrznych w skali staninowej pozostawały na stałym poziomie (z wahaniami na poziomie 1. staninu), a w skali EWD wskaźniki za lata 2010-2013 obniżały się w części matematyczno-przyrodniczej dla Gimnazjum i Liceum oraz w części humanistycznej dla Gimnazjum, zaś wzrosły w części humanistycznej dla Liceum.

W statucie Liceum⁵⁸ niezgodnie z § 5 ust. 2 rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 30 kwietnia 2007 r. w sprawie warunków i sposobu oceniania, klasyfikowania i promowania uczniów i słuchaczy oraz przeprowadzania sprawdzianów i egzaminów w szkołach publicznych⁵⁹ (dalej: „rozporządzenie z dnia 30 kwietnia 2007 r.”) nie określono, w jaki sposób nauczyciel uzasadnia ustaloną przez siebie ocenę.

Z przedłożonej w trakcie kontroli dokumentacji wynika, że dla Gimnazjum nie opracowano Przedmiotowego Systemu Oceniania (dalej: „PSO”) na rok szkolny 2010/2011 (PSO dla Gimnazjum sformułowano na lata 2011/2012, 2012/2013, 2013/2014),

Ponadto w PSO dla Gimnazjum na rok szkolny 2011/2012 przywołano nieaktualne programy nauczania: zajęć edukacyjnych z matematyki (DKW-4014-139/99) i zajęć edukacyjnych z fizyki (DKW-40-14-99/1/99) (programy nauczania podano prawidłowo w szkolnym zestawie programów nauczania).

IV. Wnioski

Wnioski pokontrolne

Przedstawiając powyższe oceny i uwagi wynikające z ustaleń kontroli, Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 53 ust. 1 pkt 5 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli⁶⁰, wnosi o:

- 1) zapewnienie terminowego przekazywania wniosków o doskonalenie i doskonalenie zawodowe nauczycieli do Organu prowadzącego;
- 2) wprowadzenie do statutu Liceum zapisów określających sposób uzasadniania przez nauczycieli ustalonej oceny zgodnie z § 5 ust. 2 rozporządzenia z dnia 30 kwietnia 2007 r.

⁵⁸ Statut Liceum z dnia 29 sierpnia 2002 ze zmianami (ostatnia zmiana z dnia 16 marca 2011 r.)

⁵⁹ Dz. U. Nr 83, poz. 562 ze zm.

⁶⁰ Dz.U. z 2012 r., poz.82 ze zm.

V. Pozostałe informacje i pouczenia

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do dyrektora Delegatury NIK w Gdańsku.

Obowiązek
poinformowania
NIK o sposobie
wykorzystania uwag
i wykonania wniosków

Zgodnie z art. 62 ustawy o NIK proszę o poinformowanie Najwyższej Izby Kontroli, w terminie 21 dni od otrzymania wystąpienia pokontrolnego, o sposobie wykorzystania uwag i wykonania wniosków pokontrolnych oraz o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia tych działań.

W przypadku wniesienia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmienionego wystąpienia pokontrolnego.

Gdańsk, dnia 13 maja 2014 r.

Kontroler
Krzysztof Holli
starszy inspektor kp.

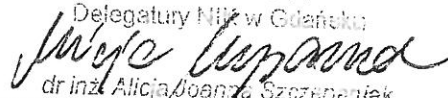

.....
podpis

Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura w Gdańsku

Dyrektor
DIREKTOR

Delegatury NIK w Gdańsku

dr inż. Alicja Joanna Szczepaniak

.....
podpis

